

Prijatelja.

Povest. — Spisala Mara.

XII.

tiri leta so minula po onem usodnem dogoku. Grofič je vztrajal pri besedi. Ogibal se je zapravljivih tovarišev, učil se je pridno, dovršil študije ter se povrnil na kratek odmor domov. Imel je potem nastopiti službo v javnem življenju. Alfons, novomašnik, mu je bil zvest drug. Otroško sta še velikokrat kramljala na domačem vrtu. Alma in Santa sta si bili naklonjeni kakor nekdej. Elvira je še vedno bivala v villa de Fiori ter je sedaj večinoma delala družbo mladi grofični, katera jo je ljubila in čislala kot drugo mater. Vse je bilo veselo v grofovi palači. Kakor nekdej, tako so še in tudi zdaj drug drugega spoštovali in ljubili.

Nekega dne pa nastopi nenadoma grof v Gastonovo sobo in reče: »Gastone! Čas je tu. Službo nastopiš že prihodnji mesec. Pripravi vse potrebno pravočasno. Vzemi s seboj tudi vse lepe nauke, ki si jih slišal doma in drugod, da boš lažje vztrajal v borbah življenja. Nauke svoje matere si zapiši globoko v srce, in lepi opomini Alfonsovi naj ti bodo svetovalci ob razpotjih življenja.« Tako je govoril grof, in dobri Gastone je obljubil, da bo točno izpolnil očetovo željo.

Kmalu se je izvedelo, da pride Gastone de Fiori v mesto. Vse se je veselilo plemenitega grofiča, zlasti še zato, ker je bil znan po svoji preprostosti in dobrohotnosti. Gastone se je pa tudi veselil trenutka, ko nastopi v javnem poslovanju.

Bilo je na predvečer odhoda. Gastone in Alfonso sta se zopet prijateljsko pogovarjala na vrtu. V spomin sta si priklicala srečne minule čase; pomolila pa sta nazadnje tudi v gozdičku pred kapelico in sta se ločila. Kakšno bo prihodnje njuno svidenje in kje, pač nista tedaj slutila. Bodočnost jima je bila prikrita. Videla sta jo le v megli, zdela se jima je kot biser, a opazila nista, da je bil to le rosní biser, katerega lahko razprši najmanjši vetrič.

XIII.

Minulo je deset let.

»Prižgite svetilko, Elvira! Tako! Položite jo pred Marijino podobo, svečo pa postavite tik na mizo. Rada bi še nocoj malo čitala,« je rekla nekoč grofinja. — Dama je storila, kakor ji je bilo naročeno. »Želi milostljiva gospa grofica še kake usluge?« vpraša signorina skrbno.

»Hvala, Elvira! Mislim — sedaj ne rabim tako kmalu česa,« reče mirno grofica, nakar se dama lahko prikloni, zapre tiho vrata ter odide.

»Moj Bog,« izpregovori grofica poltiho, kakor samazase, »moj Bog, kaka nevihta to! Že od ranega jutra pada, kakor da bi kdo vlival iz oblakov. Drevesa so že sklonjena od viharja, vse steze so opustošene od povodnji — ubogi ljudje.« Tako je vzdihnila, odprla lahko vrata, da se prepriča, ali so na balkonu palme in oleandri dobro zavarovani.

V onem trenutku se je nekaj zgenilo v črni temi sredi vrta. Grofica je zaslišala prasketanje, kot bi se lahka stopnja dotaknila peska — ali pustila je to misel v nemar, ker se je bila skoraj prepričala, da je vihar odtrgal vejo od drevesa, pa se je zgenila in obležala sredi steze.

Nič hudega sluteč odpre zopet vrata elegantne sobane in postoji. Zopet se je nekaj zgenilo. »Kdo je?« vpraša grofica malo strahoma. Nikakega odgovora. »Kdo je?« Vse tiho! Oprime se krasnega naslonjača in čaka odgovora. — V onem trenutku je videl neki tujec lepo gospo prebledelo stati ob odprtem oknu. Ustrašil se je te prikazni, ker mu je bil obraz dobro znan. Vest mu je hotela nekaj očitati, ali udušil in zamoril je v sebi vse dobro ter se potajil — — —

Grofica je mislila, da je prevara. Odstranila se je od okna ter ga lahko zaprla in prisedla k mizi. Vse tiho — — — Le nevihta je hrula s podvojeno silo. Zopet se je zgenilo; a sedaj s toliko močjo, da je mislila grofica, vse poslopje se podira. »Pravični Bog!« vzklikne obupno gospa. »Kaj bo, kaj bo, če se nas ne usmili!?!«

Še enkrat se je zagnalo z vso silo. Grofica je prijela za vrvico, in zvonček se je oglasil.

Vstopila je Elvira.

»Signorina — recite, prosim, vratarju, naj se nikar ne mudi. Grofa nocoj ne bo. Ni mogoče, da bi se vračal ob takem neurju. Jaz sodim, četudi bi prišel s potovanja, gotovo se ustavi v bližnjem mestu. Recite torej, prosim, naj ležejo k počitku. Sami pa pridite, da mi pripravite potrebno, potem lahko tudi ležete spat.«

»Storila bom edem takoj, milostljiva,« reče Elvira in odide. Ko se povrne, je bila že odložila grofica knjige ter se pripravljala k počitku. »Sedaj bo dovolj, signorina, lahko se odpočijete.«

Dama je voščila lahko noč pa odšla.

Zunaj je še vedno hrulo. Gosta tema je tlačila vso naravo. Ni bilo videti prsta v temni noči. »Moj Bog, moj Bog,« je ponavljala grofica v solzah, »otmi nas!« Pokleknila je k postelji, da izroči svojo bol in vročo molitev Vsemogočnemu. Ali čuj! V onem trenutku završi vihar, odpre z vso silo zunanje okno in ugasne svečo. Grofica si je v prvem trenutku zakrila obraz z rokama, a kmalu je vstala, da sama zapre, kar je bil vihar odprl. Ali — o groza! Pred njo je stal neznan tujec, ogrnjen v dolgo, črno mantiljo, s krinko na obrazu. Grofica ni vedela, kako in kaj. Hotela je zavpiti, ali glas ji je obtičal v grlu. Hotela je vprašati tujca, kdo je in česa želi. A beseda ji je zaostala na ustnicah. Pozvonila bi bila, a roka ji je omahnila od strahu. Ko sta nekaj trenutkov nepremično zrla gospa in tujec drug drugega, ojunaci se blede gospa ter vpraša:

»Kdo si?«

Nič odgovora.

»Moj Bog,« vzdahne gospa, »kdo si?«

»Tiho,« oglasi se nočni tujec, »tiho! Nič žalega se vam ne zgodi, samo pokažite mi grofovo blagajno!«

Ni še dokončal tujec stavka, ko se začujejo v oddaljeni predsobi koraki. Malo kasneje sta izpregovorila dva znana glasova nekaj nerazločnih besedi. Tujec se je prestrašil, odtegnil zaveso ob oknu, odprl ter izginil v noč. Elvira pa je rahlo potrkala na grofičina vrata, jih na povelje tiho odprla ter izjavila: »Milostljivi gospod grof se je ravnokar vrnil zdrav s potovanja; izroča pozdrave.«

Grofici je odleglo. »Elvira,« je dejala, »naj gre kdo preiskat vrt. Neznani človek je ulomil v mojo sobo, in ko je začul tvoj glas, je odhitel z vso silo v temno noč in naglo izginil. Spodaj naj se varno zastraži,« dostavila je grofica ter potem legla. Spati pa ni mogla dolgo, dolgo. Šele ko je bila prepričana, da je vse mirno, je nalahko zaprla oči, a sna ni bilo od nikoder. Šele v jutro, ko se je jelo daniti, in je zora že zlatila vrhove gorâ — je usnula utrujena nekaj ur.

(Konec prih.)

Na paši.

Bil je vroč poleten popoldan. Ura je odbila tri. Veselo vriščeč so zapustili učenci šolo in so se razkropili na vse strani. Tudi proti Bukovju je teklo nekaj bosopetih dečkov. Dirjali so, kot bi se šlo za stavo. Saj se jim je pa tudi v resnici mudilo. Vedeli so, da jih težko čaka živina v hlevu in da željno hrepeni po sočni travi na vaškem pašniku. Pa tudi starši so jim opoldne zabičili, naj ne tratijo časa na potu iz šole, češ, da ga bo za igre na paši dovolj.

Pa so res prisopli pol ure prej kot ponavadi. Četrte ure kasneje so že korakali za svojimi čredami, držeč v eni roki bič, v drugi pa kos kruha.

»Hi, liska! Hej, srna!« je bilo čuti venomer, zdaj tu, zdaj tam, kjer se je ustavilo kako živinče na poti, zapeljano po mikavnem zelišču.

Zadnji je korakal za svojo čredo Klančarjev Janez. Star je bil dvajset let. Bil je za ta leta nenavadno visok deček, prijaznega lica. V rokah je držal drobno knjigo, iz katere je pazljivo bral. Le tuintam je vzdignil glavo, da se je ozrl, če se je morda ustavilo katero živinče. A takoj je zopet nadaljeval, ko je videl, da je čreda v redu.

Iz prijetnega zamišljenja pa ga v hipu vzdrami kamen, ki je padel predenj, in osorne besede z bližnje njive: »No, paglavec! Boš bolj pazil na živino! Kaj zato sadim zelje, da mi ga požro tvoje krave!«

Prestrašen steče Janez za kravo ter jo požene z njive. Mirno potem nadaljuje svojo pot, knjigo pa vtakne v žep.

Na paši se je zbralo že lepo številce otrok. To je bilo vpitja in vrisanja! Za živino se je briga malokdo. Tudi Janez jo popusti in se pridruži tovarišem. Z velikim hruščem ga obstopijo, kričeč: »Janez, Janez, kaj nam boš pa danes povedal? Ali si prinesel knjigo s seboj?« Vpitje šele prestane, ko jim pokaže Janez knjigo, iz katere je bral po poti. Povedati mo-